

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Domorodci namířili kopí na svou oběť.
- B) Na konci hádky už mluvil smířlivým tónem.
- C) Kostýmy šermířů se prodávaly snad v celé zemi.
- D) Ve vzduchu poletovaly ochmířené plody pampelišek.

Zdůvodnění

Přídavné jméno *ochmířené* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *chmýří*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–4

TEXT 1

(1)

Hoj, ty Štědrý večere,
ty tajemný svátku,
cože komu dobrého
neseš na památku?

Ovocnému stromoví
od večere kosti
a zlatoušky na stěnu
tomu, kdo se postí.

Hoj, já mladá dívčina,
srdce nezadané:
mně na myslí jiného,
jiného cos tane.

Pod lesem, ach, pod lesem,
na tom panském stavě,
stojí vrby stařeny,
sníh na šedé hlavě.

(2)

Jedna vrba hrbatá
tajně dolů kývá,
kde se modré jezero
pod ledem ukrývá.

Tu prý dívce v půlnoci,
při luně pochodni,
souzený se zjeví hoch
ve hladině vodní.

Hoj, mne půlnoc neleká,
ani liché vědy:
půjdu, vezmu sekeru,
prosekám ty ledy.

I nahlédnu v jezero,
hluboko – hluboko,
milému se podívám
pevně okem v oko.

(K. J. Erben, Štědrý den, zkráceno)

TEXT 2

Apostrofa – oslovení věcí, abstraktních (nehmatatelných) skutečností či nepřítomných osob, např. *skálo, lásky je tak málo*.

Epanastrofa – opakování stejného slova nebo slovního spojení na konci jednoho a na začátku bezprostředně následujícího verše.

(CZVV)

2 Která z následujících možností nejlépe vystihuje dívku promlouvající v TEXTU 1?

- A) Dívka je netečná.
- B) Dívka je nečestná.
- C) Dívka je nebojácná.
- D) Dívka je nedůtklivá.

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti C) dokládá pasáž barevně vyznačená v TEXTU 1. O možnostech A), B) a D) se v textu prokazatelně nepíše.

max. 2 body

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
3.1 Text je próza.	☐	☒
3.2 V každé sloce druhé části se spolu rýmují alespoň dva verše.	☒	☐
3.3 Všechny liché verše v druhé části textu končí tříslabičným slovem.	☐	☒
3.4 Celkem devět veršů v první části textu začíná jednoslabičným slovem.	☒	☐

Zdůvodnění

3.1 – nepravdivé tvrzení → text je veršovaný, uspořádaný do pravidelných slok, jde tedy o poezii

3.2 – pravdivé tvrzení → v každé sloce druhé části se rýmuje druhý verš se čtvrtým, např. *tajně dolů kývá × pod ledem ukrývá*

3.3 – nepravdivé tvrzení → sedmý verš (*souzený se zjeví hoch*) druhé části textu končí jednoslabičným slovem *hoch*

3.4 – pravdivé tvrzení → v první části textu začíná celkem devět veršů jednoslabičným slovem: *Hoj, ty Štědrý večere; ty tajemný svátku; od večere kosti; a zlatoušky na stěnu; Hoj, já mladá dívčina; mně na mysli jiného; Pod lesem, ach, pod lesem; na tom panském stavě; sníh na šedé hlavě*

max. 2 body

4

4.1 Vypište z TEXTU 1 jeden verš, v němž se vyskytuje apostrofa.

4.2 Vypište z TEXTU 1 dva verše, v nichž se vyskytuje epanastrofa.

Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.

Zdůvodnění

4.1 – V textu se vyskytují celkem dva verše, v nichž je oslovována neživá věc (konkrétně večer a svátek):

- *Hoj, ty Štědrý večere;*
- *ty tajemný svátku.*

4.2 – V textu se vyskytují celkem dva verše, z nichž jeden končí stejným slovem, kterým ten druhý začíná: *mně na mysli jiného / jiného cos tane*

5 Přiřadte k jednotlivým tvarům sloves (5.1–5.3) odpovídající mluvnické kategorie (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 5.1 směji se _____
- 5.2 zpívejme _____
- 5.3 odjeli byste _____
- A) 1. osoba, způsob rozkazovací
- B) 2. osoba, způsob rozkazovací
- C) 1. osoba, způsob oznamovací
- D) 2. osoba, způsob podmiňovací
- E) 1. osoba, způsob podmiňovací

Řešení

5.1 – C)

5.2 – A)

5.3 – D)

Žádný z posuzovaných tvarů neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti E).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–10

(1) Málokterý člověk si delfíny dovede představit jinde než v moři. Jenže výjimky potvrzují pravidlo. Za delfínem růžovým se musíte vydat do povodí řeky Amazonky. Když chce tento říční delfín získat sympatie opačného pohlaví, používá větve nebo kamení. Vědci sledovali dospělé samce růžového delfína (správně delfínovce amazonského), jak nesou tyto předměty v tlamě a poté jimi agresivně buší do vodní hladiny. Čerčením vody chtějí udělat na samice dojem.

(2) Toto unikátní chování studoval tým profesora Tonyho Martina. Vědci dospěli k závěru, že takto specifickým způsobem se chovají dospělí samci a že delfíni své představení provozují intenzivněji, jsou-li nablízku samice. „Je to zřejmě součást rituálu dvoření, protože současně se mezi samci projevuje agrese,“ vysvětluje Martin. „Nikdy se ale nestalo, aby jeden na druhého kamenem či větví zaútočil.“ Vědci se původně domnívali, že podobný způsob námluv praktikují i jiní savci. Ukázalo se však, že něco takového dělají jenom šimpanzi, jejich metoda je ale méně propracovaná.

(3) Delfíni růžoví nejsou jedinými delfíny, kteří za určitým účelem používají nějaké předměty. V australských vodách vědci objevili delfíny skákavé, kteří si navlékají na čumák mořskou houbu. Biologové jsou přesvědčeni o tom, že ji používají jako jakousi ochrannou rukavici, když na mořském dně pátrají po potravě.

(4) Říční delfíni patří k nejohroženějším ze všech kytovců, například delfínovec čínský byl naposledy spatřen v roce 2004, počet asijských říčních delfínů se odhaduje jen na 85. Ve srovnání s těmito či jinými druhy na tom delfín růžový žijící ve vnitrozemí Jižní Ameriky tak špatně není.

(Lidové noviny, 29. 3. 2008, upraveno)

max. 2 body

6 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
6.1 Amazonka je řeka v Jižní Americe.	☒	☐
6.2 V roce 2004 bylo potvrzeno, že delfínovec čínský vyhynul.	☐	☒
6.3 Šimpanzi mají propracovanější způsob námluv než delfíni růžoví.	☐	☒
6.4 Delfíni skákaví používají předměty za stejným účelem jako delfíni růžoví.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

7 Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům v trojici slov ROSTLINA – KVĚTINA – RŮŽE?

Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím trojici slov ROSTLINA – KVĚTINA – RŮŽE.

- A) savec – kytovec – delfín
- B) savec – delfín – kytovec
- C) kytovec – savec – delfín
- D) kytovec – delfín – savec

Zdůvodnění

Slovo *rostlina* je významově nadřazené slovu *květina*, které je významově nadřazené slovu *růže*. Z hlediska vztahů významové nadřazenosti odpovídá trojici *rostlina – květina – růže* pouze možnost A): slovo *savec* je významově nadřazené slovu *kytovec*, které je významově nadřazené slovu *delfín*.

1 bod

8 Které z následujících slov neobsahuje předponovou část?

- A) dospěli
- B) sledovali
- C) navlékají
- D) provozují

Zdůvodnění

Slovo *sledovali* neobsahuje předponovou část (kořen *sled-*; slova příbuzná jsou např. *vy-sledovat*, *ná-sledník*). Ostatní posuzovaná slova předponovou část mají:

- slovo *dospěli* obsahuje předponu *do-*, slova příbuzná jsou např. *vy-spělý*, *při-spět*;
- slovo *navlékají* obsahuje předponu *na-*, slova příbuzná jsou např. *po-vlečení*, *s-vlékat*;
- slovo *provozují* obsahuje předponu *pro-*, slova příbuzná jsou např. *vý-voz*, *na-vozovat*.

9 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje jedno měkké a jedno tvrdé přídavné jméno?

- A) delfíni růžoví nejsou jedinými delfíny
- B) podobný způsob námluv praktikují i jiní savci
- C) takto specifickým způsobem se chovají dospělí samci
- D) chce tento říční delfín získat sympatie opačného pohlaví**

Zdůvodnění

Pouze v úseku uvedeném v možnosti D) se vyskytuje jedno přídavné jméno měkké (*říční*) a jedno přídavné jméno tvrdé (*opačný*). V ostatních posuzovaných úsecích se vyskytují vždy dvě přídavná jména tvrdá, konkrétně:

- *růžový + jediný* v možnosti A);
- *podobný + jiný* v možnosti B);
- *specifický + dospělý* v možnosti C).

max. 2 body

10 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda obsahuje podmět vyjádřený (A), nebo ne (N):

	A	N
10.1 Čeřením vody chtějí udělat dojem na samice.	☐	☒
10.2 Za delfínem růžovým se musíte vydat do povodí Amazonky.	☐	☒
10.3 Málokterý člověk si delfíny dovede představit jinde než v moři.	☒	☐
10.4 Toto unikátní chování studoval tým profesora Tonyho Martina.	☒	☐

Zdůvodnění

- 10.1 – Ve větě je nevyjádřený podmět (*oni*), tzn. není přímo vyjádřen, ale známe ho z předchozího souvětí: *samci růžového delfína* chtějí udělat dojem.
- 10.2 – Ve větě je nevyjádřený podmět (*vy*), tzn. není přímo vyjádřen, ale lze ho poznat z tvaru slovesa: *vy se musíte vydat*.
- 10.3 – Ve větě je vyjádřený podmět, konkrétně je podmětem slovo *člověk*.
- 10.4 – Ve větě je vyjádřený podmět, konkrétně je podmětem slovo *tým*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 11

Příchod podzimu ohlásily první ranní mlhy a přízemní mrazíky. V sobotu bylo sychravo a foukal ledový vítr. V **neděly** se sice počasí výrazně vylepšilo, teploty však byly nadále nízké. **Vytrvalý** zahrádkáři očesali poslední ovocné stromy a zabezpečili bedny s úrodou před očekávanými mrazy.

V údolí mezi skalisky bylo vidět mnoho malých postaviček s papírovými draky. Vzdušné **výry** pomáhaly barevným drakům vyletět vysoko nad skály. Po chvíli však výskající hlásky rozlétly toulavé psy, kteří pobíhali mezi křovinami. Děti se **rozuřených** psů tak lekly, že jim z rukou vyklouzly provázky. Ještě chvíli pak několik osamělých draků létalo nad vsí.

(CZVV)

max. 4 body

11 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je **pravopisně správně**.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *neděle* se skloňuje podle vzoru *růže* (*v růži – v neděli*).
- Slovo *vytrvalí* je přídavné jméno, které rozvíjí podstatné jméno rodu mužského životného (*zahrádkáři*) a skloňuje se podle vzoru *mladý* (*mladí zahrádkáři – vytrvalí zahrádkáři*).
- Podstatné jméno *vír*, které označuje točivý pohyb vzduchu, nikoli nočního ptáka *výra*, není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Přídavné jméno *rozzuřený* obsahuje předponu *roz-* a kořen *-zuř-* (je příbuzné např. se slovem *zuřit*).

12 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly:

A) Obezřetně vystrčil hlavu ven a rozhlédl se. Nad Bezednou propastí byla napnuta obrovská pavoučí síť.

B) Átrej se vydal hledat Bezednou propast, kde žila Ygramul. Putoval hornatou pouští. Všude kolem byly jen skály.

C) V jejích lepkavých vláknech sebou házel Šťastný drak. Bil kolem sebe ocasem a pařáty, ale tím více se zaplétal do sítě.

D) Chvilku čekal, ale když zemětřesení nepřestávalo, lezl slují dál, až se dostal k východu.

E) Ale o pronásledovateli neměl Átrej ani tušení, a tak si hledal cestu opatrně a pomalu. Právě se octl v jakési sluji, když zaslechl hřmění. Cítil, jak se skála, v níž vězel, třese.

F) Když na ně Átrej vylezl, povážlivě se pod ním kymácely. Kdyby věděl, že je mu na stopě děsivý tvor, který se stále blíží, možná by udělal něco zbrklého.

(M. Ende, *Nekonečný příběh*, upraveno)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část: B)

Druhá část: F)

Třetí část: E)

Čtvrtá část: D)

Pátá část: A)

Šestá část: C)

B) Átrej se vydal hledat Bezednou propast, kde žila Ygramul. Putoval hornatou pouští. Všude kolem byly jen skály. **F)** Když na ně Átrej vylezl, povážlivě se pod ním kymácely. Kdyby věděl, že je mu na stopě děsivý tvor, který se stále blíží, možná by udělal něco zbrklého. **E)** Ale o pronásledovateli neměl Átrej ani tušení, a tak si hledal cestu opatrně a pomalu. Právě se octl v jakési sluji, když zaslechl hřmění. Cítil, jak se skála, v níž vězel, třese. **D)** Chvilku čekal, ale když zemětřesení nepřestávalo, lezl slují dál, až se dostal k východu. **A)** Obezřetně vystrčil hlavu ven a rozhlédl se. Nad Bezednou propastí byla napnuta obrovská pavoučí síť. **C)** V jejích lepkavých vláknech sebou házel Šťastný drak. Bil kolem sebe ocasem a pařáty, ale tím více se zaplétal do sítě.

max. 3 body

13 Na každé vynechané místo (***) v ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo:**

- 13.1 Máma měla mimořádně dobrou náladu, a tak jsem se rozhodla ji přemluvit, aby mi koupila nový telefon. Řekla jsem si totiž: Kuj železo, dokud je *****.
- 13.2 Babička upekla tak dobrý koláč, že jsem ho celý snědl. Když večer přišel bratr domů, rozčílil se, že jsem mu nic nenechal. Řekl jsem mu: Kdo dřív přijde, ten dřív *****.
- 13.3 Ačkoli je moje máma profesionální kuchařka, doma vaříme jen z polotovarů. Ne nadarmo se říká: Kovářova kobyla chodí *****.

Řešení

- 13.1 – žhavé
13.2 – mele
13.3 – bosa

max. 2 body

14 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda jde o souvětí (A), nebo ne (N):

	A	N
14.1 Tento projekt zdárně dokončíme, ať už s vámi, nebo bez vás.	☐	☒
14.2 Na pracovní porady přichází buď pozdě, nebo bez jakékoli přípravy.	☐	☒
14.3 Ze závodů odjížděl nejen s medailí, ale i se zápisem nového rekordu.	☐	☒
14.4 Chtěl jsem mu pomoci v obtížné situaci, dokonce jsem mu půjčil peníze.	☒	☐

Zdůvodnění

- 14.1 – Větný celek obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*dokončíme*) → věta jednoduchá.
- 14.2 – Větný celek obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*přichází*) → věta jednoduchá.
- 14.3 – Větný celek obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*odjížděl*) → věta jednoduchá.
- 14.4 – Větný celek obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*chtěl jsem, půjčil jsem*) → souvětí.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Podle celostátního de*íku nestr*aý soud včera rozhodl, že známý právník je vi*en falšováním dokumentů.

(CZVV)

1 bod

15 Na každé z vynechaných míst (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *n/nn*, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *n/nn* uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) n – nn – n
- B) n – n – nn
- C) nn – n – nn
- D) nn – nn – n

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *deník* je odvozené od podstatného jména *den* příponou *-ík* (*den-ík*).
- Přídavné jméno *nestranný* je příbuzné s podstatným jménem *strana* a obsahuje příponu *-ný* (*nestranný*).
- Přídavné jméno *vinný* je odvozené od podstatného jména *vina* příponou *-ný*. Některá přídavná jména ale mají také krátké tvary (tzv. jmenné tvary), např. *zdravý* – *zdráv*, *šťastný* – *šťasten*. Přídavné jméno *vinný* má v krátkém tvaru pro rod mužský podobu *vinen* – mezi obě *n* je kvůli výslovnosti vloženo *e* (*vin-e-n*).

1 bod

16 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Nový spolužák je velice nasmělý.
- B) Film se promítal v zatemněné místnosti.
- C) Po setmění nemají malé děti vůbec chodit ven.
- D) Vyhýbal se mi jen kvůli malému **nedorozumnění**.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *nedorozumnění* je příbuzné se slovesem *dorozumět se* (*on se dorozumí*), obě tato slova jsou odvozena od slova *rozum*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 17–22

(1) „Co se přiváže na to lano?“ ptala se Peggy.

„Přivážeme se k němu my všichni,“ vysvětlila Nancy. „Když někdo spadne ze skály, ostatní musí lano pevně držet, aby nepadl moc hluboko.“

„Kdo půjde jako první?“ nemohl se dočkat Roger.

„Vpředu půjde někdo silný a to bude Nancy,“ řekl John, „já budu na druhém konci.“

Všech šest dětí se uvázalo do smyček, které byly od sebe asi pět metrů, a vydalo se na cestu. Zpočátku jim lano bránilo v rozhovoru. Jakmile chtěl někdo promluvit na kamaráda, který šel před ním, a popoběhl, zakopl o volné lano. Než se naučili bezpečně si povídat, lezli už po svazích tak strmých, že nikomu nebylo do řeči. To nejtěžší na ně ale teprve čekalo, horolezci ještě budou rádi, že s sebou mají lano.

(2) Došli ke skalní stěně, po níž se sice snadno stoupalo, ale pád by tu byl nebezpečný.

Nancy i Zuzana vylezly nahoru lehce. Titty zrovna přelézala okraj stěny a Peggy s Johnem čekali dole, když Roger, který byl asi v polovině stěny, začal křičet: „Koukněte se! Divoké kozy!“ Chtěl ukázat na kozy, které pily ze studánky, nohy se mu ale najednou smekly. Zazněl pronikavý výkřik.

(3) Trhnutí lana stáhlo Titty zpátky. Nancy a Zuzana držely lano ze všech sil. Roger se houpal před skalní stěnou a házel sebou jako pavouk na konci vlákna.

„Rogere,“ volal John, „chytanu tě za nohy, postavím je na nějaké pevné místo a pak hned lez nahoru.“

Jakmile se Roger dal do šplhání, Nancy se Zuzanou okamžitě pocítily úlevu. Za chvíli byla Titty u nich a krátce po ní vylezl nahoru i Roger.

(A. Ransome, Trosečníci z Vlaštovky, upraveno)

max. 2 body

17

17.1 Vypište z druhé části výchozího textu dvě příslovce, která jsou v textu slovy souznačnými neboli synonymy.

17.2 Vypište ze třetí části výchozího textu dvě příslovce, která jsou v textu slovy souznačnými neboli synonymy.

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

17.1 – snadno, lehce

17.2 – hned, okamžitě

1 bod

18 Která z následujících možností odpovídá pořadí, v němž byly děti přivázány na laně?

- A) Bezprostředně před Titty byla Nancy, bezprostředně za Titty byl John.
- B) Bezprostředně před Titty byla Zuzana, bezprostředně za Titty byl Roger.
- C) Bezprostředně před Rogerem byla Titty, bezprostředně za Rogerem byl John.
- D) Bezprostředně před Rogerem byla Zuzana, bezprostředně za Rogerem byla Peggy.

Zdůvodnění

Pravdivost možnosti B) dokládají pasáže barevně vyznačené ve výchozím textu. Možnosti A), C) a D) těmto pasážím prokazatelně neodpovídají.

1 bod

19 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytují dvě zájmena?

- A) který šel před ním
- B) kdo půjde jako první
- C) že nikomu nebylo do řeči
- D) jakmile chtěl někdo promluvit

Řešení

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích výchozího textu zapsána červeně.

1 bod

20 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je nejmórazněji naznačeno, že se během výpravy odehraje něco dramatického?

- A) zpočátku jim lano bránilo v rozhovoru
- B) házel sebou jako pavouk na konci vlákna
- C) horolezci ještě budou rádi, že s sebou mají lano
- D) chytnu tě za nohy, postavím je na nějaké pevné místo

Zdůvodnění

V možnosti C) je nejmórazněji naznačeno, že se během výpravy odehraje něco dramatického. Úsek *horolezci ještě budou rádi, že s sebou mají lano* napovídá, že se děti ocitnou v nějaké nebezpečné situaci, z níž se dostanou díky tomu, že jsou spojeny lanem. Po tomto úseku následuje souvětí, které na blížící se nebezpečí upozorňuje (*Došli ke skalní stěně, po níž se sice snadno stoupalo, ale pád by tu byl nebezpečný.*). Následuje popis výstupu na skalní stěnu, během něhož děti zažily nejdramatičtější okamžiky.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) Slovo *silný* je ve výchozím textu užito ve významu *velmi účinný, působivý*.
- B) Slovo *pronikavý* je ve výchozím textu užito ve významu *upřeně pozorující*.
- C) Slovo *vysvětlit* je ve výchozím textu užito ve významu *sdělením bližších okolností objasnit*.
- D) Slovo *stoupat* je ve výchozím textu užito ve významu *postupně se zvyšovat, zvedat se*.

Zdůvodnění

- Slovo *silný* je v textu užito ve významu *mající fyzickou sílu*.
- Slovo *pronikavý* je v textu užito ve významu *ostrý, silně působící na smysly*.
- Slovo *stoupat* je v textu užito ve významu *pohybovat se vzhůru*.

22

22.1 Napište, kterými dvěma slovními druhy může být slovo Pily.

Odověď zapište celými slovy, nepoužívejte zkratky.

22.2 Napište smysluplnou větu o třech slovech, v níž slovo Pily bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Posuzované slovo, které je ve výchozím textu vyznačeno tučně, nesmí být použito jako vlastní jméno, např. *pan Pily*. Tvar slova musí zůstat zachován.

Zdůvodnění

22.1 – Slovo *pily* může být buď slovesem, nebo podstatným jménem.

22.2 – Slovo *pily* je ve výchozím textu slovesem (konkrétně jde o tvar slovesa *pít*). Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *pily* užito jako podstatné jméno *pila* ve tvaru 2. pádu čísla jednotného nebo 1./4./5. pádu čísla množného, např. *Zuby pily zrezivěly* nebo *Prodal dvě pily*.

23 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
23.1 Odhrnula kápi a uviděla v zrcadle svou proměněnou tvář.	☒	☐
23.2 Když vstoupil do místnosti přeplněné cizými lidmi, začal mít obavy.	☐	☒
23.3 Část obilí naložil do připravených pytlů a odvezl do nedaleké sípy .	☐	☒
23.4 Trvalo celých sedm dní, než knížecí vojsko dobilo hradby vzdorujícího města.	☐	☒

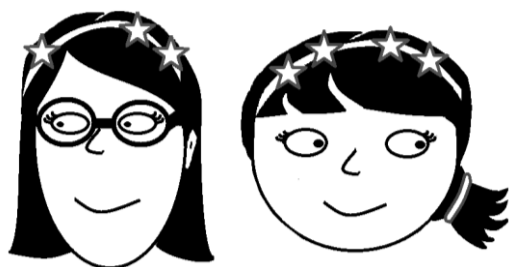
Zdůvodnění

- Slovo *cizí* je měkké přídavné jméno skloňující se podle vzoru *jarní* (*jarními* – *cizími*).
- Podstatné jméno *sýpka* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *sypat*.
- Sloveso *dobýt* má ve větě význam *zmocnit se bojem* (na rozdíl od *dobít* – *utlouci*), je tedy příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*.

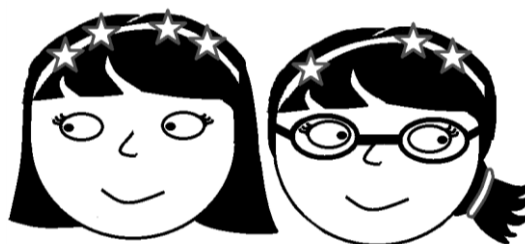
24 Přiradte k jednotlivým obrázkům (24.1–24.4) odpovídající popis (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

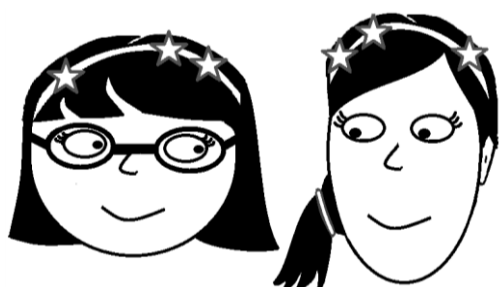
24.1

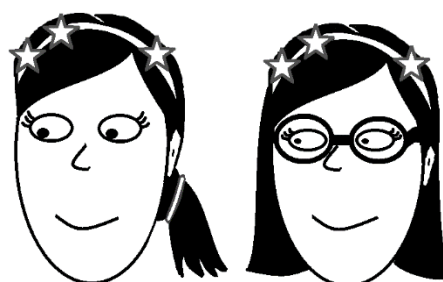
24.2

24.3

24.4

(CZV)

- A) Dívka, která má culík, nemá brýle. Ta s brýlemi má oválný tvar obličeje. Ani jedna dívka nemá na čelence sudý počet hvězdiček.
- B) Alespoň jedna z dívek má oválný tvar obličeje. Ta s culíkem nemá brýle. Dívka se sudým počtem hvězdiček na čelence má brýle.
- C) Dívka, která nemá brýle, má culík, ta s brýlemi má oválný tvar obličeje. Alespoň jedna z dívek má na čelence sudý počet hvězdiček.
- D) Dívka s brýlemi má rozpuštěné vlasy, druhá dívka má oválný tvar obličeje. Alespoň jedna z dívek má na čelence sudý počet hvězdiček.
- E) Alespoň jedna z dívek má kulatý tvar obličeje. Dívka, která nemá brýle, má na čelence sudý počet hvězdiček. Ta s brýlemi má culík.
- F) Dívka s rozpuštěnými vlasy má brýle. Alespoň jedna z dívek má kulatý tvar obličeje. Ani jedna z dívek nemá na čelence sudý počet hvězdiček.

Poznámka:

○ kulatý tvar obličeje

○ oválný tvar obličeje

Řešení

24.1 – C)

24.2 – E)

24.3 – F)

24.4 – A)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

(1) První použitelný telefon zkonstruoval Alexander Graham Bell. Po mnoha neúspěšných pokusech konečně 10. března 1876 jeho pomocník uslyšel v telefonu: „Pane Watsone, přijďte sem, potřebuji vás.“ Téhož roku na výstavě ve Filadelfii vynálezce svůj zázračný **přístroj** ukázal světu. Úspěch to byl nevalný až do té doby, kdy šel kolem brazilský císař obklopený porotci. Když císař uviděl Bella, srdečně ho pozdravil. Potkali se totiž kdysi v Bellově škole pro neslyšící. Bell využil příležitosti a poprosil císaře, aby si vyzkoušel jeho **vynález**. Jakmile tak vládce učinil, neubráníl se **nadšením**.

(2) „Já slyším hlas! Toť skvělé!“ zvolal.

Jediné, co zaslechla celá porota, byl tento výkřik. Ale stačilo to. Nazítří se přístroj přestěhoval na lepší **místo**, Bell byl požádán o několik přednášek, předvedl vynález několika učeným společnostem a telefon se rozběhl do světa!

(J. Círk, Zneuznaní Edisoni, upraveno)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) A. G. Bell sestrojil telefon kvůli účasti na výstavě ve Filadelfii.
- B) A. G. Bell a brazilský císař se už před výstavou ve Filadelfii znali osobně.
- C) A. G. Bell měl na výstavě ve Filadelfii se svým vynálezem okamžitě úspěch.
- D) A. G. Bell získal záhy po výstavě ve Filadelfii zakázky od několika učených společností.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně. Tvrzení uvedená v možnostech A), C) a D) jsou prokazatelně nepravdivá.

1 bod

26 Které z následujících slov není ve výchozím textu užito ve čtvrtém pádu?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu zvýrazněna.)

- A) místo
- B) přístroj
- C) vynález
- D) nadšení

Zdůvodnění

Slovo *nadšení* je ve výchozím textu užito ve 3. pádě (čemu se neubráníl? – nadšení).

1 bod

27 Kdo nejspíše promlouvá ve výchozím textu přímou řečí?

- A) pan Watson a brazilský císař
- B) Alexander Graham Bell a brazilský císař
- C) pan Watson a jeden z porotců na výstavě
- D) Alexander Graham Bell a jeden z porotců na výstavě

Zdůvodnění

Ve výchozím textu se vyskytují dvě přímé řeči: v první promlouvá Alexander Graham Bell ke svému pomocníkovi panu Watsonovi („*Pane Watsone, přijďte sem, potřebuji vás.*“), v druhé promlouvá na výstavě ve Filadelfii brazilský císař („*Já slyším hlas! Toť skvělé!*“).

max. 3 body

28

28.1 Vypište z první části výchozího textu slovo, které obsahuje dvojhlásku.

28.2 Napište spisovné tříslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem UVIDĚT a zároveň se skloňuje podle vzoru ŽENA.

28.3 Napište spisovné dvouslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem POŽÁDAT a zároveň se skloňuje podle vzoru KOST.

Řešení

28.1 – vyzkoušel

28.2 – vidina

28.3 – žádost